

Text filosofův - 4

Každé myšlenkové úsilí má nějaká svá východiska, nějaké své metody, a musí směřovat (cílit) k nějakému zatím ještě neuchopenému (a ovšem nedosaženému) „konci“. Tím koncem není a ani nemůže být nic předem pojatého, ba vůbec nic předem jakkoli bez onoho úsilí předem daného. Myšlenkové úsilí jde určitým směrem, takže to může (při větších vnitřně integrovaných podnicích) vypadat jako předem rozvržená a pak eventuelně upravovaná a vylepšovaná, ale posléze pevná cesta (po jejímž absolvování by bylo možno uzavřít: QED): žádné takové „erat“ tu nebylo a není. Skutečná myšlenková cesta, ta pravá a vskutku platná, se posléze – pokud vůbec – dostává do míst a ke „skutečnostem“, o kterých sám myslící zprvu nic neví a kterými je vždy znovu překvapován; ale je to třeba vyslovit ještě ostřeji: o kterých „předtím“, tj. „dříve“, ergo „původněji“ nebylo nijak rozhodnuto, ale která ex post dávají smysl teprve v souvislosti s onou vykonanou cestou. To, k čemu se eventuelně (v pozitivním případě) dospěje, je vskutku něčím novým, o čem nebylo původně (nebo jakkoli dříve, „předtím“) rozhodnuto, ale co neobstojí samo bez souvislostí s celou cestou, po níž se k výsledku dospělo, tj. co by samo o sobě, zbaveno „dějinného“ („dějového“) kontextu, mohlo mít samostatný pozitivní význam.

(Písek, 150831-4.)